

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI
KAMU YÖNETİMİ BİLİM DALI**

BELEDİYELERE KAYYIM ATANMASI

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ

Yağmur SEZGİN

**Proje Danışmanı
Doç. Dr. Can Giray ÖZGÜL**

Ankara,2026

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
DÖNEM PROJESİ DEĞERLENDİRME FORMU

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Enstitünüz SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ Anabilim Dalı 24942306
numaralı tezsiz yüksek lisans öğrencisi YAĞMUR SEZGİN 'in
“BELEDİYELERE KAYYIM ATANMASI” adlı
(İngilizce Başlığı “APPOINTMENT OF A TRUSTEE TO THE MUNICIPALITY ”)
tezsiz yüksek lisans dönem projesi tarafımda değerlendirilmiş olup,

BAŞARILI ☒

BAŞARISIZ ☐

bulunmuştur.

Dönem projesi danışmanı olarak, adı geçen öğrencinin notunun, dönem projesinin Enstitünüz Müdürlüğü'ne tesliminden önce *Öğrenci İşleri Bilgi Sistemi*'ne (OİBS) tarafımdan işlendiğini beyan ederim.

DÖNEM PROJESİ DANIŞMANI ONAYI

TARİH: 20.01. 2026

UNVANI/ADI-SOYADI VE İMZASI

Doç. Dr. CAN GİRAY ÖZGÜL

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Can Giray ÖZGÜL danışmanlığında hazırladığım “BELEDİYELERE KAYYIM ATANMASI (Ankara.2026) ” adlı dönem projesindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

20.01.2026

Yağmur SEZGİN

İÇİNDEKİLER

1.Giriş.....	II
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1.1 Yerel Yönetim Nedir?.....	1
1.2.Kayyım Nedir?.....	3
1.3. Kayyım Kelimesinin İlk Kullanıldığı Yer.....	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
2.1.Kabul Edilen Kanun Maddelerinde Tartışma Konusu Olan Yerler.....	7
2.2.YİKOB Nedir?.....	13
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	14
3.1Kayyım Atamaları.....	14
3.2.Terör Nedir?.....	19
4.Sonuç.....	III
5.Kaynakça.....	IV

1.GİRİŞ

Türkiye’de yerel yönetim, merkezin anlayışını yerele de taşıyan, halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan kamu tüzel kişisidir.15 Temmuz 2016 darbesi ile ortaya çıkan olağanüstü hâl sonrasında ülke güvenliğini sağlamak ve yerelde denetim yapmak için bir araca ihtiyaç duyulmuştur. Kayyım terörle mücadelede araç rolünü üstlenmiştir. Anayasamızın 15. maddesine dayanılarak birçok kayyım ataması yapılmıştır.

Araştırmamın amacı yapılan kayyım atamalarının nedenlerini ve anayasaya uygunluğunu incelemektir. Kayyım kelimesinin kamu ve özel hukuktaki anlamını ve hangi kanuna göre kullandığımızı, kelimenin kullanıldığı “Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”nın amacını, 674 sayılı KHK’ya aktarımı, KHK’da kabul edilen maddelerin Belediye Kanunu’na nasıl yerleştiği incelenecektir. 2016’dan bu yana yapılan büyük kayyım atamalarını ve şehre etkisine bakacağız. Bunun sonucunda kayyım uygulamasının doğru olup olmadığı sonucuna varılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1 YEREL YÖNETİM NEDİR?

Anayasaya göre, idare kuruluş olarak merkezden ve yerinden yönetim olarak ikiye ayrılır. Yerinden yönetim, merkezi yönetim dışında kalan görevleri yerine getirebilmesi için siyasi ve mali özerkliğe sahip olmalıdır. Yerinden yönetim de kendi içinde ikiye ayrılır.

Hizmet yönünden yerinden yönetimde, belirli kamu hizmetlerinin merkezin dışında yerine getirilmesidir. Temsili nitelikte olmayan yerel yönetim denir. Organları atamayla gelir. Yer yönünden yerinden yönetim ise bir yörede yaşayanlara ortak ve yerel nitelikteki gereksinimlerini yeterince karşılayabilmesi için kendi mercileri yoluyla gerçekleştirebilmek için özerklik tanınmasıdır. Temsil ilkesine dayalı yerel yönetimdir. Karar organları seçimle gelir.

Yerel yönetimler, belli amaçlara ulaşmak adına toplumların tarihsel gelişmesine imkan tanınması için ortaya çıkmış birimlerdir.

Hizmet alanının sınırları çizilerek, yerel yönetim sayısı kontrol altına alınıp savurganlık önlenerek, yerel yönetime yerel yetkiler bırakılarak yerel yönetimlerde işlevsellik artırılabilir.

Devletle yerel birimler arasındaki ilişkilerin siyasal ve yönetsel olanları, hukuk sistemimizde idari vesayet diye bilinen merkezi yönetimin yerel yönetim üstündeki denetim yetkisinin sonucudur.

19. yüzyılda halkın katılımı ile oluşturulan organlara sahip yerel yönetim birimleri kurulduğunda yerelde bu gücün bu tüzel kişiliğe geçeceği planlanmıştır.

1864 Vilayet Nizamnamesi ile belediye alanında ise geleneksel model yerine kendi organlarına sahip modern bir yapı oluşturulmuştur.

1921 Anayasası ile kamu yönetiminde merkezi ve yerel yönetim arasında denetim açısından bir denge ve fren mekanizması oluşturulmuştur. 1921 Anayasası yerel yönetime ağırlık verirken 1924 Anayasası ise merkezi yönetime ağırlık vermiştir.

1950’li yıllara kadar belediyelere çok sayıda yetki sınırı verilmişse de üzerlerinde sıkı yönetim yetkisi kullanılmıştır.

1961 Anayasası ile yerel yönetimler anayasal güvence kazanmıştır. 1982 Anayasası ile kökten değişim olmamış ancak çeşitli yenilikler getirilmiştir. 2000 yılından sonra ise Türk yerel yönetim sisteminde reform süreci yaşanmıştır.¹

Kayyım kavramını belediye üzerinden açıklayacağım. Belediyeye yer yönünden yerel yönetim yani bir mahalli idaredir. Mahalli idare ise yerelin gereksinimlerini gidermek için kuruluş esasları kanununda yer alan, karar organları da kanunda yer alan, seçmenlerin seçtiği kamu tüzelkişileridir. Kuruluş esasları ve yetkileri kanunla düzenlenir.²

¹ Melih Ersoy, “Yerel Yönetim ve Yerel Siyasal Güç Kuramları”, İmge Kitabevi, Ankara, 2023, s. 68

² 7.11.1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, R.G. 9.11.1982, S.17863 (Mükerrer), m.127.

1.2 KAYYIM NEDİR?

Türk Dil Kurumu'na göre kayyımın iki tanımı vardır. Birinci anlamı cami hizmetlisi iken ikinci anlamı belli bir mal varlığı yönetimi ya da belli bir işin görülmesi için mahkemece görevlendirilen kimsedir.

Dinimizde ise kayyum Allah'ın isimlerinden biridir. El-kayyum: her şeyin kendisine bağlı olan

Kayyım mı kayyum mu tartışmasında Türk Dil Kurumu dinimiz için kayyum, halk dili için kayyım kelimesini doğru kabul etmiştir.

Medeni Kanun'un 403. maddesine göre kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır.³ Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 133. maddeye göre kayyım, suçun bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için gerekli olması halinde; soruşturma ve kovuşturma sürecinde, hâkim veya mahkeme, şirket işlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak kayyım atayabilir.⁴

Belediyelerde-halk dilinde- kullanılan kayyım, belediye başkanının terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması halinde İçişleri Bakanı veya vali tarafından yeni belediye başkanının atanmasıdır.

³ 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, R.G. 08122001, Sayı:24607, m. 403.

⁴ 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, R.G. 17.12.2004, Sayı:25673, m. 133.

Belediye başkanı, belediye kuruluşunun başı ve belediye tüzel kişiliğinin görevlisidir.

Kayyım, Medeni Kanun ve Ceza Muhakemesi Kanunu'na göre mal varlığı, şirket yönetimi için mahkeme kararı ile kanunda açıkça belirtilmiş bir şekilde atanırken, belediyelerde terör nedeniyle işleri bakanı veya vali tarafından Medeni Kanun'dan çevrilmiş bir şekilde atanır.

1.3 KAYYIM KELİMESİNİN İLK KULLANILDIĞI YER

Belediye için kayyım kavramı ilk olarak “Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı’nda geçer. Meclis başkanlığına sunulan maddeler şunlardır:

Belediye Kanunu’nda "Belediye başkanlığının boşalması hâlinde yapılacak işlemler" başlığında yapılacak düzenleme ile belediye başkan veya başkan vekilinin ya da meclis üyesinin terör suçunu işlemesi sonunda İçişleri Bakanı ya da vali başkan, başkan vekilliğine ya da üyeliğine seçilme yeterliliğine sahip bir kişiyi görevlendirilir.⁵

Terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları nedeniyle açılan soruşturma ve kovuşturma görevden uzaklaştırılmış olan belediye başkanı, başkan vekili ve meclis üyelerinin yerine başkan vekili seçilse bile on beş gün içerisinde büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı diğer belediyelerde vali tarafından atama yapılması gerekir.

Hizmetlerde aksama sonucu uygulanacak işlem olan İçişleri Bakanlığının talebi ve sulh hukuk hakiminin tespiti sonucu kararı ile İçişleri Bakanı müdahale eder. Ancak bu maddenin bir örneği yoktur.

⁵ TBMM, Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu, Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı: 1, Sıra Sayısı: 411, s. 19.

Geri kalan maddeler 7 eylöl 2016’da 6745 sayılı kanun olarak yürürlüğe konuldu.

Çıkartılan maddeler 1 eylöl 2016’da 674 sayılı KHK’da 38-40 maddeleri arasında yer aldı. 674 sayılı KHK 10 kasım 2016’da 6758 sayılı “Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun “olarak yürürlüğe girmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1 KABUL EDİLEN KANUN MADDELERİNDE TARTIŞMA KONUSU OLAN YERLER

Burada yer alana kanun maddeleri 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndan alınmıştır.

Boşalan meclisin görevinin yerine getirilmesi

Belediye meclisi; Danıştay tarafından feshi veya meclis toplantılarının ertelenmesi, meclis üye tam sayısının yarıdan fazlasının tutuklanması, yedek üyelerin getirilmesinden sonra da meclis üye tam sayısının yarısından aşağı düşmesi, geçici olarak görevden uzaklaştırılması sebeplerinde meclis çalışır duruma gelene kadar meclisin görevi belediye encümeninin memur üyeleri tarafından yürütülür.

Belediye meclisi belediyenin karar organıdır ve seçmenler tarafından seçilerek oluşturulmuştur. Bu madde ile seçilmiş meclis tamamen etkisiz hale getirilir. Meclis yasama, başkan ise yürütme konumunda iken bu durumda meclisin alacağı kararlar da yürütme kısmında birleşir ve güçler birliği oluşur. Halkı ilgilendiren kararlar encümen tarafından kapalı bir şekilde alınır. Sonucunda seçme ve seçilme hakkı işlevsizleştirilmiş olur.

Yerel yönetimlerde yöneticilerin seçimle yerel halk tarafından belirlenmesi gereken, bu kişilerin vesayet makamı tarafından atanması demokratik yönetim ilkeleri ile çelişmektedir.⁶

Belediye başkanlığı, ölüm ve istifa hâllerinde kendiliğinden sona erer. Ancak belediye başkanı mazeretsiz ve kesintisiz olarak yirmi günden fazla görevini terk ederse ve bu durum mahallin mülkî idare amiri tarafından belirlenirse, seçilme yeterliğini kaybederse, görevini sürdürmesine engel bir hastalık veya engellilik durumunun yetkili sağlık kuruluşu raporuyla belgelenirse, meclisin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılması hâllerinden birinin meydana gelmesi durumunda İçişleri Bakanlığının başvurusu üzerine Danıştay kararıyla belediye başkanlığı sıfatı sona erer.

İçişleri Bakanlığının bu kararı alması siyasi unsurun etkisinde kalındığı sorununa yol açıyor. Danıştay tarafından verilen kararın istinafa gönderilmesi beklenmeden görevden almanın gerçekleştirilmesi birçok siyaset bilimci tarafından masumiyet karinesiyle çeliştiği söylenmektedir.

Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşaldığında vali tarafından belediye meclisi on gün içinde toplanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak; belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan, başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili seçerler.

⁶ Ferit İzci ve Didem Geylani, Kayyım Sisteminin Demokratik Yönetim İlkeleri ve Yasal Açından Değerlendirilmesi, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 6, 2019, s. 3.

Bizim konumuzu ilgilendiren kısım, belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesinin terör veya terör örgütlerine yardım ve yataklık suçları sebebiyle görevden uzaklaştırılması veya tutuklanması ya da kamu hizmetinden yasaklanması veya başkanlık sıfatı veya meclis üyeliğinin sona ermesi hallerinde vali veya İçişleri Bakanı tarafından belediye başkanı veya başkan vekili ya da meclis üyesi görevlendirilir. Görevlendirilecek kişide kişinin seçilme yeterliğine sahip olması şarttır. Görevden uzaklaştırılan veya tutuklanan belediye meclisi üyesinin istifa etmesi halinde de bu fıkra hükümleri uygulanır. Bu fıkra gereğince belediye başkanı veya başkan vekili görevlendirilen belediyelerde bütçe ve muhasebe iş ve işlemleri valilik onayı ile defterdarlığa veya mal müdürlüğüne gördürülebilir. Bu belediyelerde belediye meclisi, başkanın çağrısı olmadıkça toplanamaz. Meclisin, encümenin ve komisyonların görev ve yetkileri ise encümen üyeleri tarafından yürütülür.

Halk tarafından seçilen belediye başkanının terör olayları sonrasında tekrardan halk tarafından seçilmesi yerine belirli makamlar tarafından atanması seçmen davranışına ters bir durum ortaya koyar. 31. Maddede de belirtildiği üzere meclisin başkanın çağrısı olmadan toplanması halkın ihtiyaçları için toplanan meclisi yok etmektedir. Başkana bağımlı hale getirmektedir.

Yeni belediye başkanının görev süresi yerine seçildiği belediye başkanının görev süresi ne kadar ise o kadardır. Başkan vekili ya yeni başkan seçilinceye kadar ya da görevden uzaklaştırılmış ya da tutuklanmış olan başkan göreve dönünceye kadar görev yapar.

Belediye başkanı veya başkan vekili seçilinceye kadar belediye başkanlığı görevi, meclis birinci başkan vekili, bulunmaması durumunda ikinci başkan vekili, onun da bulunmaması durumunda vali tarafından görevlendirilecek bir kamu görevlisi tarafından yürütülür.

Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalırsa ya da seçim yapılamazsa, seçim yapıncaya kadar belediye başkanlığına büyükşehir ve il belediyelerinde İçişleri Bakanı, diğer belediyelerde vali tarafından görevlendirme belediye başkanı ataması yapılır. Görevlendirilecek kişide belediye başkanı seçilme yeterliğine sahip olması şarttır.

Seçimin yapılamadığı durum belirsiz bırakılmıştır. Görevden alınan belediye başkanı yerine kamu görevlisi atanır. Ancak bu kamu görevlisi genellikle vali veya kaymakamlar arasından seçilir. Bu kişiler zaten devletin memurudur. Yerel yönetime merkeze bağlı birinin atanması yerinden yönetim yerine merkezden yönetime kaymaya sebep olur.

Belediye hizmetlerinin ciddi bir biçimde aksatılırsa ve bu durum halkın sağlığını ve huzurunu kötü etkilediğini İçişleri Bakanlığının talebiyle sulh hukuk hakimi tespit eder ve karar alır. İçişleri Bakanı, hizmetlerde meydana gelecek aksamanın giderilmesini belediye başkanından aksamanın niteliğine göre süre vererek giderilmesini ister.

Aksama giderilemezse, aksamanın giderilmesini o ilin valisinden ister. Bu durumda vali, aksaklığı öncelikle belediyenin araç, gereç, personel ve diğer kaynaklarıyla giderir. Mümkün olmadığı takdirde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarını da kullanabilir. Ortaya çıkacak maliyet vali tarafından İller Bankasına bildirilir ve İller Bankasınca o belediyenin müteakip ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamı üzerinden belediyeye ayrılan paydan valilik emrine gönderilir.

Sulh hukuk hâkimi tarafından alınan karara karşı ilgili belediyece asliye hukuk mahkemesine itiraz edilebilir.

Araştırmamla ilgili önemli noktada hizmet aksaması terör veya şiddet olaylarıyla mücadeleyi olumsuz etkilediğinin veya etkileyeceğinin valilik tarafından belirlenmesi halinde, valilik söz konusu hizmeti Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı, il özel idaresi veya kamu kurum ve kuruluşları aracılığıyla yapar veya yaptırır.

Valiliğin talebi üzerine, yapılan veya yapılacak harcamalar karşılığı tutarlar, Maliye Bakanlığı veya İller Bankası Anonim Şirketince ilgili idare payından kesilerek ilgili kurum ve kuruluşu gönderilir. Merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idarelerine aktarılan tutarlar bu idarelerin bütçeleriyle ilişkilendirilir.

Yetkinin mecliste olduğu zaman yapılan harcamalar belediye meclisi tarafından onaylanır ve ona göre bütçeden karşılanır. Ancak terör durumunda valinin karar vermesi ile İller Bankası tarafından çekilmesi belediyenin mali özerkliğine ters düşer. Kamu İhale Kanunu'nun 22. Maddesinde doğrudan temin geçer. Bu yöntem acil bir ihtiyaç durumları için kullanılsa da belediyeler için parasal ve bütçe sınırlamasına tabi olmaması beraberinde risk getirir. Doğrudan temin yönteminde ilan ve rekabet olmaması, şeffaf olmaması inisiyatif kullanılmasına ve bütçenin gerektiği gibi kullanılmamasına yol açabilir. Belediyeye ait belediye başkanının yetkilerinin valinin kullanması belediye içindeki hiyerarşiyi de bozar.

Belediyelerin imkanları terör olaylarına destek amacıyla kullanıldığı vali tarafından tespit edilirse belediye taşınırılarına en büyük mülki amir el koyar. Sorumlu olan personelin uzaklaştırma işlemi vali veya kaymakam tarafından yapıldığında göreve iadesi uzaklaştırma yapan makam tarafından yapılır.

2016'da yapılan düzenleme ile yargı kararı olmaksızın kararın vali veya kaymakama bırakılması yargı organını devre dışı bırakmaktadır. 1982 Anayasası madde 127'ye göre: Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanmalarına ilişkin itirazların çözümü ve kaybetmeleri, konusundaki denetim yargı yolu ile olur. Ancak, görevleri ile ilgili bir suç sebebi ile hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir.

Yerel özerklik ilkesine ters düştüğü ve belediye başkanları da dahil, organların ve bu organlardaki üyelerin görevlerinin yerine getirilmesine siyasal iktidarlarca ilerde karışma yollarını açabileceğı belirtilebilir.⁷Valinin veya kaymakamın görevden uzaklaştırması bu madde ile çelişir. Bu siyasal iktidarların yetkilerini kötüye kullanmaması için ne olursa olsun yargının karar vermesi gerekir.

⁷ Ruşen Keleş, Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, İstanbul, 2014, s.291.

2.2 .YİKOB NEDİR?

Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının temel dayanağı 6 aralık 2012 tarihli 6360 sayılı “On Dört İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ”dur. Büyükşehir yapılan illerde kaldırılan il özel idaresinin görevlerini devralmak için kurulmuştur. Tam olarak faaliyete geçmeleri 30 mart 2014 yerel seçimlerini bulmuştur. 674 sayılı KHK ile ayrı bir kamu tüzel kişisi ve özel bütçeli hale getirilmiştir. Büyükşehir olan illerde yerel yönetimin güçlenmesi gerekirken YİKOB ile yerelleşme yerine merkezileşmeye kayma sorununa yol açmıştır. YİKOB yerelde merkezileşme aracı haline gelmiştir ve valiye bağlı alternatif bir yerel hizmet birimi haline gelmiştir. (Karataş, 2025) Belediye başkanları seçimle iş başına gelirken YİKOB çalışanları atama ile işe başlaması halkın yatırımlar üzerindeki karar gücünü yok etmektedir. Böylece yerel özerklik zayıflamaya başlamıştır.

ÜÇÜNCÜBÖLÜM

3.1 .KAYYIM ATAMALARI

2024 yılında kayyum atanan belediyeler⁸

Belediye Başkanları

№	Belediye	Seçilen Belediy e Başkan ı	Görev Başlangı cı	Göre v Bitişi	Parti si	Atanan Vekaleten Başkan	Görev Yeri	Atan ma Tarihi
1	Hakkari Belediye si	Mehme t Sıddık Akış	3 Nisan 2024	3 Hazir an 2024	DEM Parti	Ali Çelik	Hakkari Valisi	3 Hazira n 2024
2	Esenyurt Belediye si	Ahmet Özer	4 Nisan 2024	31 Ekim 2024	CHP	Can Aksoy	İstanbul Vali Yardımcı sı	31 Ekim 2024
3	Mardin Büyükşe hir Belediye si	Ahmet Türk	3 Nisan 2024	4 Kasım 2024	DEM Parti	Tuncay Akkoyun	Mardin Valisi	4 Kasım 2024

⁸https://tr.wikipedia.org/wiki/2024-25_T%C3%BCrkiye_kayyum_atamalar%C4%B1

4	Batman Belediyesi	Gülistan Sönük	3 Nisan 2024	4 Kasım 2024	DEM Parti	Ekrem Canalp	Batman Valisi	4 Kasım 2024
5	Halfeti Belediyesi	Mehmet Karayılın	8 Nisan 2024	4 Kasım 2024	DEM Parti	Hakan Başoğlu	Halfeti Kaymakamı	4 Kasım 2024
6	Tunceli Belediyesi	Cevdet Konak	5 Nisan 2024	22 Kasım 2024	DEM Parti	Bülent Tekbıyıklıoğlu	Tunceli Valisi	22 Kasım 2024
7	Ovacık Belediyesi	Mustafa Sarıgül	9 Nisan 2024	22 Kasım 2024	CHP	Hüseyin Şamil Sözen	Ovacık Kaymakamı	22 Kasım 2024
8	Bahçeşar ay Belediyesi	Ayvaz Hazır	Nisan 2024	29 Kasım 2024	DEM Parti	Harun Arslanhargun	Bahçeşar ay Kaymakamı	29 Kasım 2024

2025 yılında kayyum atanan belediyeler⁹

Belediye Başkanları

No	Belediye	Seçilen Belediye Başkanı	Görev Başlangıcı	Görev Bitişi	Partisi	Atanan Vekaleten Başkan	Görev Yeri	Atanma Tarihi
1	Akdeniz Belediyesi	Hoşyar Sarıyıldız	5 Nisan 2024	13 Ocak 2025	DEM Parti	Zeyit Şener	Akdeniz Kaymakamı	13 Ocak 2025

⁹ **Wikipedia.** (2025). *2024-25 Türkiye kayyum atamaları*. Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/2024-25_T%C3%BCrkiye_kayyum_atamalar%C4%B1

2	Siirt Belediyes i	Sofya Alağuş	8 Nisan 2024	29 Ocak 2025	DEM Parti	Kemal Kızılkay a	Siirt Valisi	29 Ocak 2025
3	Van Büyükşeh ir Belediyes i	Abdulla h Zeydan	5 Nisan 2024	15 Şubat 2025	DEM Parti	Ozan Balcı	Van Valisi	15 Şubat 2025
4	Kağızma n Belediyes i	Mehmet Alkan	5 Nisan 2024	24 Şubat 2025	DEM Parti	Okan Daşdan	Kağızman Kaymakamı	24 Şubat 2025
5	Şişli Belediyes i	Resul Emrah Şahan	4 Nisan 2024	23 Mart 2025	CHP	Cevdet Ertürkm en	Şişli Kaymakamı	23 Mart 2025

Son iki yılda yapılan kayyım atamalarının DEM parti ve CHP için yapıldığını görebilmekteyiz. Esenyurt Belediye Başkanı Ahmet Özer, örgüt dokümanlarında adının geçmesi; Mardin, Halfeti, Batman Belediye Başkanları Ahmet Türk, Mehmet Karayılan, Gülistan Sönük için terör suçlamaları nedeniyle İçişleri Bakanlığı görevden uzaklaştırma vermesi; Hakkâri Belediye Başkanı Mehmet Sıddık Akış örgüt yöneticiliği suçlaması; Mersin Belediye Başkanı Hoşyar Sarıyıldız ve Kağızman Belediye Başkanı Mehmet Alkan silahlı terör örgütüne üye olmaktan; Siirt Belediye Başkanı Sofya Alağuş örgüt üyesi olmaktan; Van Belediye Başkanı Abdullah Zeydan terör örgütüne yardım etmek nedeniyle yerlerine kayyım atanmıştır.

Son bir yılda gündemde olan CHP'ye yapılan suçlamalar kapsamında İçişleri Bakanımız Sayın Ali Yerlikaya; İstanbul Büyükşehir Belediyesi soruşturmasıyla ilgili eylemlerde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu, Beylikdüzü Belediye Başkanı Mehmet Murat Çalık, Şişli Belediye Başkanı Resul Emrah Şahan ve 323 şüpheli gözaltına alındığını açıkladı.

Resul Emrah Şahan silahlı terör örgütüne isteyerek yardım etme suçundan tutuklanmış, İçişleri Bakanlığınca görevden uzaklaştırılmış ve İstanbul valisi yerine kayyım atanmıştır.

Ülkemizde en son 2023 yılında seçimlere gidildi. Kayyım atamaları seçimden sonra yapıldı. Kayyım atamalarının o şehre etkisinin olup olmadığını anlamak için yeni seçimde halkın yine eski partiyi mi seçtiğine yoksa kayyım ataması yapılan kişinin partisine mi oy verdiğine bakılması gerekir. Kayyım ataması yapılan parti seçilse idi iki sonuç çıkardı: belediyenin başarısı ya da yerel halkın artık terör ve şiddet olaylarına maruz kalmak istememesidir.

31 mart 2019 yerel seçimler öncesinde 94 belediye başkanı haklarında terör suçları nedeniyle görevden alındı. Görevden alınan şehirler arasında Diyarbakır, Mardin, Siirt, Hakkâri, Tunceli, Van, Şırnak yer alır. Yerel seçim sonrası görevden alınanlar ise; Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Adnan Selçuk Mızraklı, Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Türk, Van Büyükşehir Belediye Başkanı Bedi Özgökçe Ertan'dır. Yerlerine valiler atanmıştır.

2014, 2019, 2023 yerel seçimlerde bu illerde hangi partilerin kazandığını sırayla aşağıda yazmaktadır.

Diyarbakır; BDP, HDP, DEM

Mardin; Bağımsız, HDP, DEM

Siirt; BDP, HDP, DEM

Hakkâri; BDP, HDP, DEM

Van; BDP, HDP, DEM

Şırnak; BDP, AK, AK

Dikkat çeken yer Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığına 3 seçim boyunca Ahmet Türk'ün gelmesidir. Barış ve Demokrasi Partisi 2014'te adını Demokratik Bölgeler Partisi olarak değiştirmiş ve 2014 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde HDP cumhurbaşkanı adayı Selahattin Demirtaş'ı desteklemiştir. HDP 2023'te tüm siyasi çalışmalarını DEM'e devretmiştir. Bu üç partinin birbirleriyle ilişkili durumda olması ve sürekli seçilmeleri halkın belirli partilerden vazgeçemediğini gösterir. Ancak ülkemizin özellikle güneydoğu anadolu bölgesinin yıllardır terörle maddi manevi mücadele edildiği unutulmamalıdır.

3.2 .TERÖR NEDİR?

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 1.maddesine göre terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir. İçişleri Bakanlığı da terörü tanımlar iken bu maddeyi kullanır.¹⁰

Terörizm; arka planında bir takım hedef ve amaçların olduğu, planlayıcılarının/uygulayıcılarının bu amaçlara ulaşmak için eylemlerini gerekirse on yıllarca sürdürebildikleri sistemli saldırılar olarak tanımlanabilir.¹¹

Terörle mücadele görevi devlete aittir. Devlet bu yetkiyi yüklenirken halkın da bunu onaylaması ülke güvenliğinin sağlanması sebebine dayanır.

¹⁰ 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, R.G. 12.04.1991, Sayı:20843 (Mükerrer), m.1.

¹¹ Tahsin Güler ve Abdullah Yılmaz, Bir Terörle Mücadele Stratejisi Olarak Belediyelerde Kayyum Uygulaması, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 17, Sayı 4, 2019, s. 5.

1 eylül 2016'da 674 sayılı KHK sonrası İçişleri Bakanlığı şu açıklamayı yapmıştır:

Demokrasi ve hukuk devleti anlayışında millet iradesinin yerel yönetimlere yansımaları esastır...Bu işleyişi sağlamayı teminen, görevlendirme yapılan belediyelerde, kaynaklar terör örgütlerine değil o yörede yaşayan vatandaşlarımıza sunulacağı için, hizmetler en iyi şekilde yürütülecektir.¹²

Abdullah Yılmaz ve Tahsin Güler' göre kayyım atamalarının iki amacı vardır:

organizasyonel ve toplumsal analiz. Terör örgütünün elde etmeye çalıştığı siyasi güç belediyelere kayyım atanarak engellenmesi organizasyonel amaca hizmet eder.

Toplumsal analiz amacıyla halkın terör örgütüne katılmasının sebepleri analiz edilmiş ve yok edilmeye çalışılmıştır.¹³

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. Maddesi ile Olağanüstü hallerde

yükümlülükleri askıya alma durumun gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülükler ters düşmemek koşuluyla askıya alınabilir maddesi¹⁴

anayasamızın 15. maddesi savaş, seferberlik veya olağanüstü hallerde, milletlerarası hukuktan doğan yükümlülükler ihlal edilmemek kaydıyla, durumun gerektirdiği ölçüde temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen veya tamamen durdurulabilmesi¹⁵ maddesi ile uyudur.

Yapılan kayyım atamaları, terörü olağanüstü durum olarak nitelendirmekte ve seçim yapılması yerine direkt merkezden atama yapılmaktadır.

¹²<https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi11092016>

¹³ Abdullah Yılmaz, Tahsin Güler, Bir Terörle Mücadele Stratejisi Olarak Belediyelerde Kayyum Uygulaması", Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (2019)

¹⁴ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), m.15.

Resul Köse kayyımın temeli 674 sayılı kanun hükmünde kararnameye değil 3 nisan 1930 tarihli ve 1580 sayılı Belediye Kanunu’na dayandığını belirtir. 109 vali ve kaymakam Tek Parti Dönemi’nde belediye başkanları yerine atanmıştır. Atamalar 1930 yılında başlayıp 1948 yılında son bulmuştur. Bölgede güvenlik ve asayiş en üst düzeyde sağlanmak istenmesi, özellikle biraz geride kalmış doğunun merkez taşra arasındaki bağının güçlendirilmek istenmesi kayyım atamalarına sebep olmuştur. Farklı zamanlarda kayyım atanması yapılırsa da atamaların amacı merkezi otoriteyi sağlam tutmak ve huzurlu biçimde milli beraberliği sağlamaktır.¹⁶

Kayyım atama yereli askıya alır. Ancak bu uygulama yerel demokrasiyi rafa kaldırma amacı taşımak yerine terörün insan kaynağı, araç gereç ve finansman açısından desteklenmesinin önü kesilerek demokratik sistemin yeniden sağlanması amacını taşır.¹⁷

Genel hukuk kurallarında belediye başkanı veya meclis üyesi terör ve şiddet eylemleri nedeniyle görevden uzaklaştırılabilir. Ama görevden uzaklaştırılan başkanın veya üyenin yerine seçimle yerine gelecek kişinin belirlenmesi gerekir.¹⁸

Oğuzhan Erdoğan’a göre bir iyileştirme yöntemi olarak İçişleri bakanlığının kayyım ataması öncesinde kayyum koordinasyon merkezi ünitesinde kayyım atanacak kişilerin oryantasyondan geçmesi gerektiğini savunmaktadır.¹⁹

¹⁶ Resul Köse, “Tek Parti Döneminde Kayyım Uygulamaları”, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi (2020)

¹⁷ Tahsin Güler ve Abdullah Yılmaz, Yerel Demokrasi- Güvenlik Sarmalında Yerel Yönetimler: Türkiye’de Belediyelere Kayyum Atanması Pratiği, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 17, Sayı:68, 2018, s. 13-14

¹⁸ Ruşen Keleş ve Can Giray Özgül, Belediye Organlarına Kayyım Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 72, Sayı 2, 2017, s. 13-14.

¹⁹ Oğuzhan Erdoğan, “Belediyelere Kayyum Atanması Uygulaması Üzerine Bir Değerlendirme”, Türk İdare Dergisi (2019)

9.SONUÇ

15 Temmuz darbesi sonrası araç olarak kullanılan kayyım uygulaması 674 sayılı KHK ile kalıcı hale getirilmiştir. Devlet halka hizmet için ayrılan bütçenin terör örgütlerinin finansmanı haline gelmemesi için merkezden atama yapmaya karar vermiştir. Büyükşehir haline getirilmiş illerde yereli güçlendirmemek için kurulan YİKOB, kayyım atamaları sonrası valinin yerel yönetimler üstündeki eli haline getirilmiştir. Seçmene ters gelen durum, görevlerin ve atamaların Belediye Kanunu'nun 45. maddesi ile merkeze bırakılması, tekrar seçim yoluna gidilmemesidir. Anayasada vatandaşların seçme, seçilme, siyaset yapma hakkı ve halkoylamasına katılma hakkı güvenceye alınmıştır.²⁰ Ancak kayyım atamalarında bu hak ihlal edilmektedir. Devletin bunu yapmasındaki amaç ise İçişleri Bakanlığı'nın açıklamasına dayanarak kamu kaynaklarını doğru yönlendirmek ve kullanmaktır. Suçun devam etmesini önlemek için seçim yerine atamaya gidilmektedir. Terör olaylarında belediye başkanını devletin görevden alması gereklidir. Yerine gelmesi gereken belediye başkanı merkez tarafından atanması yerine halkın iradesine bırakılmalıdır.

²⁰7.11.1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, R.G. 9.11.1982, S.17863 (Mükerrer), m. 67.

10.KAYNAKÇA

- **Anayasa:** 7.11.1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, R.G. 9.11.1982, Sayı: 17863 (Mükerrer).
- **AIHS:** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS), m.15.
[<https://www.yargitay.gov.tr/documents/AIHM.pdf>]
- **Belediye Kanunu:** 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu, R.G. 13.07.2005, Sayı: 25874.
- **Ceza Muhakemesi Kanunu:** 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, R.G. 17.12.2004, Sayı: 25673.
- **İçişleri Bakanlığı:** (2016, 11 Eylül). Basın Açıklaması.
[<https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi11092016>]
- **Kanun Tasarısı ve Rapor:** Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu, Yasama Dönemi: 26, Yasama Yılı: 1, Sıra Sayısı: 411.
- **Terörle Mücadele Kanunu:** 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu, R.G. 12.04.1991, Sayı: 20843 (Mükerrer).
- **Türk Medeni Kanunu:** 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, R.G. 08.12.2001, Sayı: 24607.
- **Hürriyet Seçim.** (2014, 2019, 2024). *Yerel Seçim Sonuçları Arşivi*. Erişim adresi: <https://secim.hurriyet.com.tr/>
- ☐ **Wikipedia.** (2025). *2024-25 Türkiye kayyum atamaları*. Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/2024-25_T%C3%BCrkiye_kayyum_atamalar%C4%B1
- Adnan Karataş, "Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının Yerel Yönetimlerde Merkezîyetçilik, Özerklik ve Yerel Demokrasi Dengesi", *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics*, Cilt 20, Sayı 2, 2025
- Oğuzhan Erdoğan, "Belediyelere Kayyum Atanması Uygulaması Üzerine Bir Değerlendirme", *Türk İdare Dergisi* (2019)
- Mehmet Seyitdanlıoğlu, *Türkiye'de Yerel Yönetim Metinleri*, Ankara Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010
- Keleş, R., & Özgül, C. G. (2017). Belediye Organlarına "Kayyum" Atamaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 72(2), 299-313.
https://doi.org/10.1501/SBFder_0000002446
- Köse, R. (2020). Tek Parti Döneminde Kayyum Uygulamaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1520-1547.
<https://doi.org/10.15869/itobiad.726833>
- Melih Ersoy, *Yerel Yönetim ve Yerel Siyasal Güç Kuramları*, İmge Kitabevi, Ankara, 2023
- Ruşen Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınevi, İstanbul, 2014
- İzci, F., & Geylani, D. (2019). KAYYIM SİSTEMİNİN DEMOKRATİK YÖNETİM İLKELERİ VE YASAL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 562-573.

- Güler, T., & Yılmaz, A. (2019). Bir Terörle Mücadele Stratejisi Olarak Belediyelerde Kayyum Uygulaması. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(4), 129-141. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.523837>
- Güler, T., & Yılmaz, A. (2018). YEREL DEMOKRASİ-GÜVENLİK SARMALINDA YEREL YÖNETİMLER: TÜRKİYE'DE BELEDİYELE KAYYUM ATANMASI PRATİĞİ. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 17(68), 1801-1816. <https://doi.org/10.17755/esosder.446069>
- Erdem, N., & Ersavaş, S. (2020). TÜRKİYE'DE BELEDİYELE YAPILAN KAYYIM ATAMALARININ KANUNİLİK BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ. *Ombudsman Akademik*(12), 155-179.